

VIVEs kommunetal 2020.4: Kommunerne rammer længere under servicebudgettet end sidste år

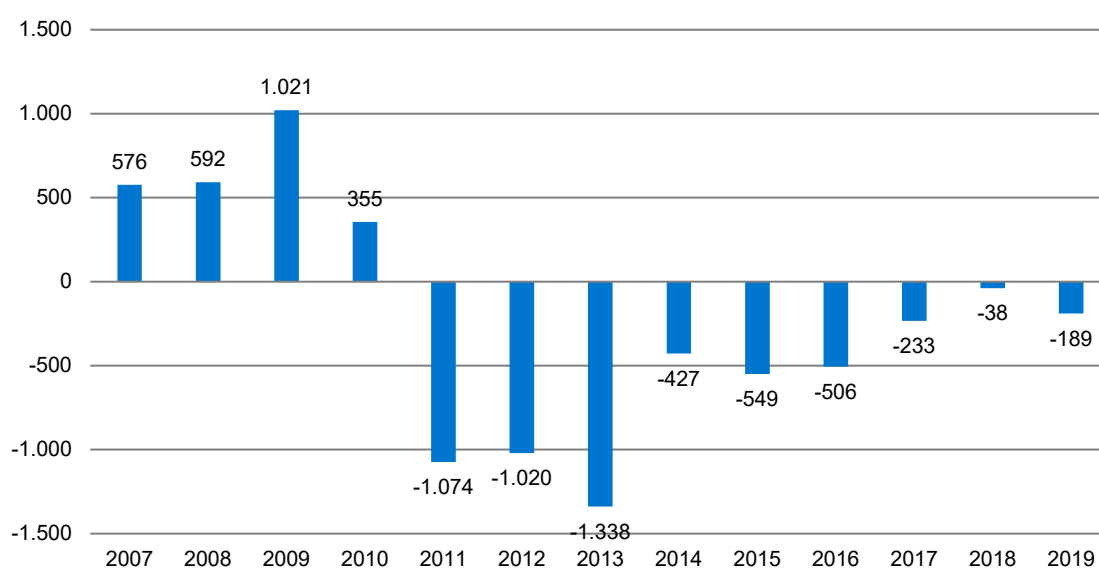
Kommunerne brugte igen i 2019 færre penge end budgetteret på service, men budgetterne for børn, unge og voksne med særlige behov kunne igen ikke overholdes.

Kommunernes regnskaber for 2019 viser, at de for niende år i træk brugte færre penge på service end budgetteret. Konkret brugte kommunerne i 2019 samlet set 1,1 mia. kroner mindre på service end budgetteret, svarende til 189 kroner pr. indbygger. Mindreforbruget dækker både over forskelle mellem kommunerne og mellem serviceområder. Ikke mindst har mange kommuner fortsat udfordringer med at overholde budgetterne på områderne for udsatte børn/unge og udsatte voksne.

Kommunerne skyder under mål for niende år i træk

I 2011 indskærpede staten truslen om økonomiske sanktioner over for kommunerne, hvis serviceudgifterne for kommunerne under ét ikke er i stand til at holde sig inden for den aftalte økonomiske ramme – i både budgetter og regnskaber. Dét vendte på mange måder den kommunale økonomistyring på hovedet. Hvor hovedreglen i årene før 2011 var *budgetoverskridelser*, så har der hvert år siden 2011 omvendt været tale om *budgetunderskridelser*. Kommunerne bruger med andre ord samlet set mindre på service, end de har budgetteret med. Som det fremgår af figur 1, var disse budgetunderskridelser i størrelsesordenen tusind kroner. pr. indbygger de første tre år efter indførelsen af de skærpede sanktioner i 2011, hvorefter de i 2014-2017 blev halveret frem mod 2018, hvor kommunerne kom tættest på at ramme budgettet med en underskridelse på 38 kr. pr. indbygger. I 2019 bliver budgetunderskridelserne så igen større.

Figur 1. Budgetoverskridelse for serviceudgifter pr. indbygger 2007-2019

Note: 2019-priser. Ikke korrigeret for opgaveændringer. For kommuner, der har indberettet oplysninger til VIVE om såkaldt 'Sælg-og-lej-tilbage', er serviceudgifterne korrigeret for driftsudgifterne som følge af 'Sælg-og-lej-tilbage'. Lockouten på folkeskoleområdet i 2013 betyder, at regnskabsudgifterne var mindre, end de ellers ville have været.

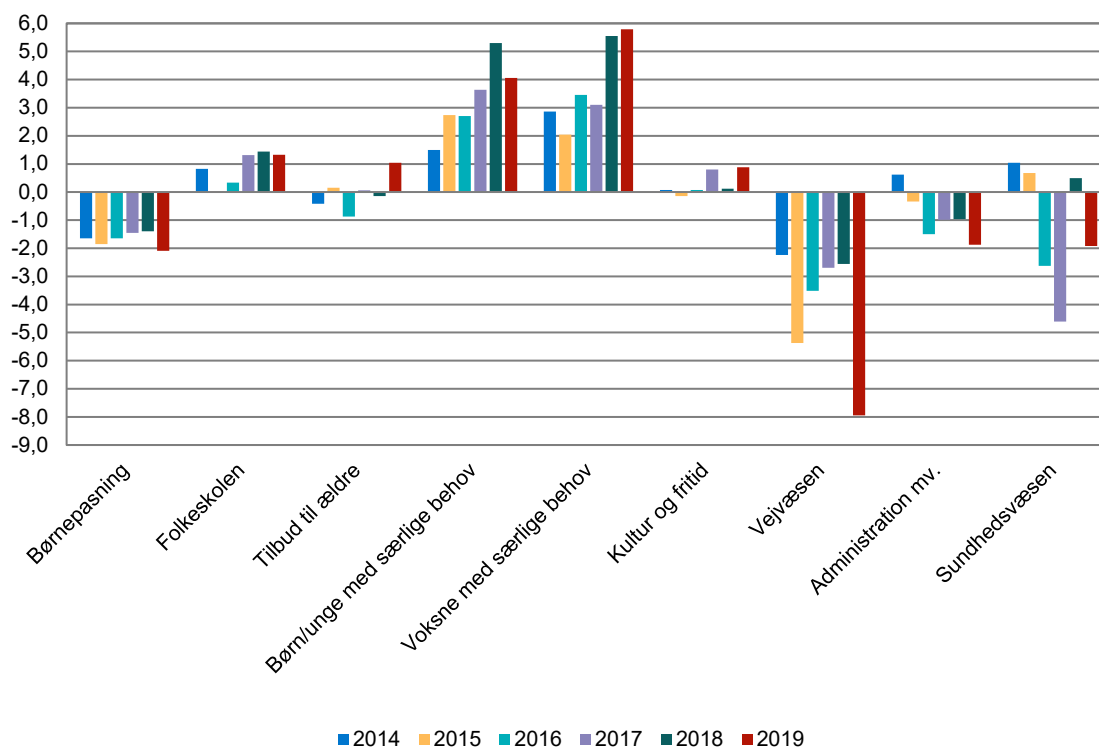
Kilde: ECO Nøgletal 2020.

Fortsat udfordringer på det specialiserede socialområde

Den generelle udvikling i kommunernes evne til at ramme og holde budgettet dækker både over betydelige udsving mellem de enkelte serviceområder og over tid. Det fremgår af figur 2, som viser budgetoverholdelsen for kommunerne som helhed på ni serviceområder i de seneste seks regnskabsår. Figuren viser, at kommunerne er bedst til at ramme budgettet på folkeskole-, ældre-, kultur- og fritidsområdet.

Omvendt springer det specialiserede socialområde frem som den del af de kommunale serviceområder, hvor det er vanskeligst at holde budgettet. For både området udsatte børn og unge og området for funktionshæmmede, misbrugere og andre voksne med særlige behov gælder det, at de har været præget af budgetoverskridelser hvert år fra 2014-2019. Grafen afslører tilmed en klar tendens til, at budgetoverskridelserne på det specialiserede socialområde stiger ganske betydeligt i en periode, hvor regnskaberne overordnet ser ud til at ramme tæt på eller under budgetterne.

Figur 2. Procentvis budgetoverskridelse på udvalgte serviceområder

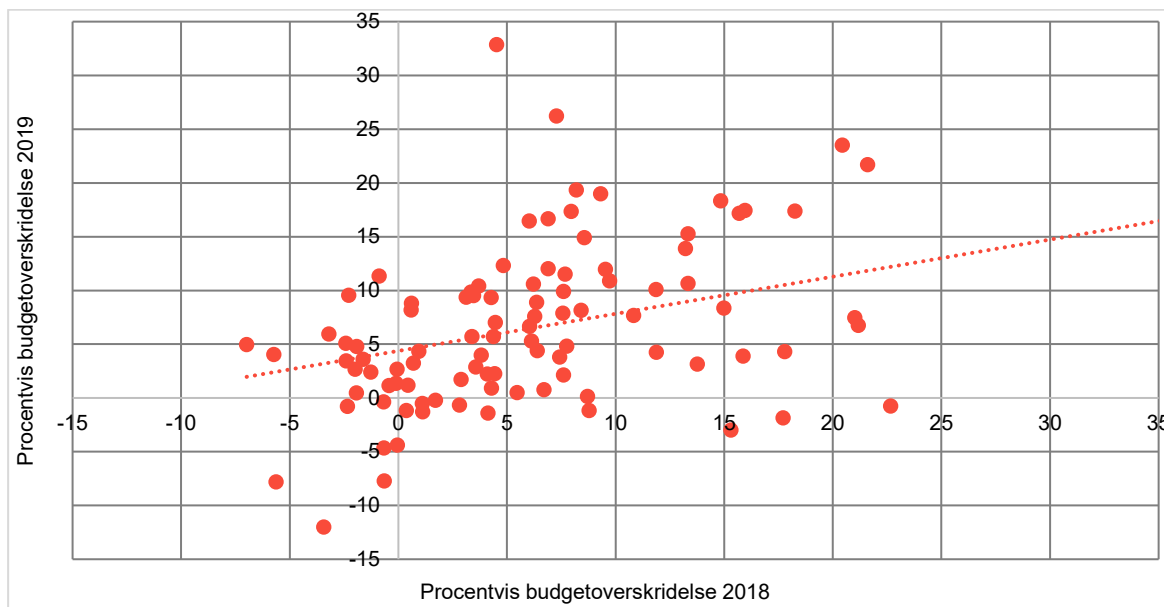
Note: Ikke korrigeret for opgaveændringer. Budgetoverskridelserne på området for voksne med særlige behov er sandsynligvis overvurderet i 2018 på grund af ændringer i kontoplanen, som antageligvis ikke var fuldt indarbejdet i budgetterne for 2018.
 Kilde: ECO-Nøgletal 2020.

Mange af de samme kommuner har igen svært ved at holde budgettet for udsatte voksne

Mens kommunerne samlet har haft et mindreforbrug i 2019, så udfordrer især området for udsatte voksne de kommunale budgetter. Over halvdelen af kommunerne har overskredet det aftalte budget på området med mere end 5 %, og blot 20 kommuner har formået at ramme inden for +/- 2 % af det aftalte budget på området. Figur 3 peger samtidig på en tendens til, at det i 2019 er de samme kommuner, der kæmper med at overholde budgetterne til udsatte voksne, som det var 2018. Overskridelse af budgetterne i det ene år følges dermed ofte af overskridelse igen i året efter.

De konsekvente budgetoverskridelser på det specialiserede socialområde kan skyldes udfordringer med udgifts- og resultatstyringen på områderne. For eksempel kan overskridelserne være knyttet til udfordringer med budgetteringsmodellerne, håndtering af dyre enkeltsager og målgrupper med sammensatte og komplekse behov. De enkelte kommuners budgetpræcision på området for voksne med særlige behov i 2019 fremgår af landkortet i figur 4 sidst i dette notat.

Figur 3. Sammenhæng mellem budgetoverskridelse for voksne med særlige behov 2018 og 2019

Note: Ikke korrigeret for opgaveændringer. Der er i figuren set bort fra en enkelt kommune med ekstraordinært store budgetoverskridelser. Overskridelserne er sandsynligvis overvurderet i 2018 på grund af ændringer i kontoplanen, som antageligvis ikke var fuldt indarbejdet i budgetterne for 2018.

Kilde: ECO Nøgletal 2020.

Data og metode

Analysen er baseret på ECO Nøgletal og bygger på data om kommunernes udgifter, struktur og befolkningsmæssige sammensætning fra Danmarks Statistikbank (www.statistikbanken.dk).

Find flere tal fra din kommune eller se demoversionen af ECO Nøgletal på eco.vive.dk.

Se for eksempel tabeller om kommunernes budgetoverholdelse og udgifter:

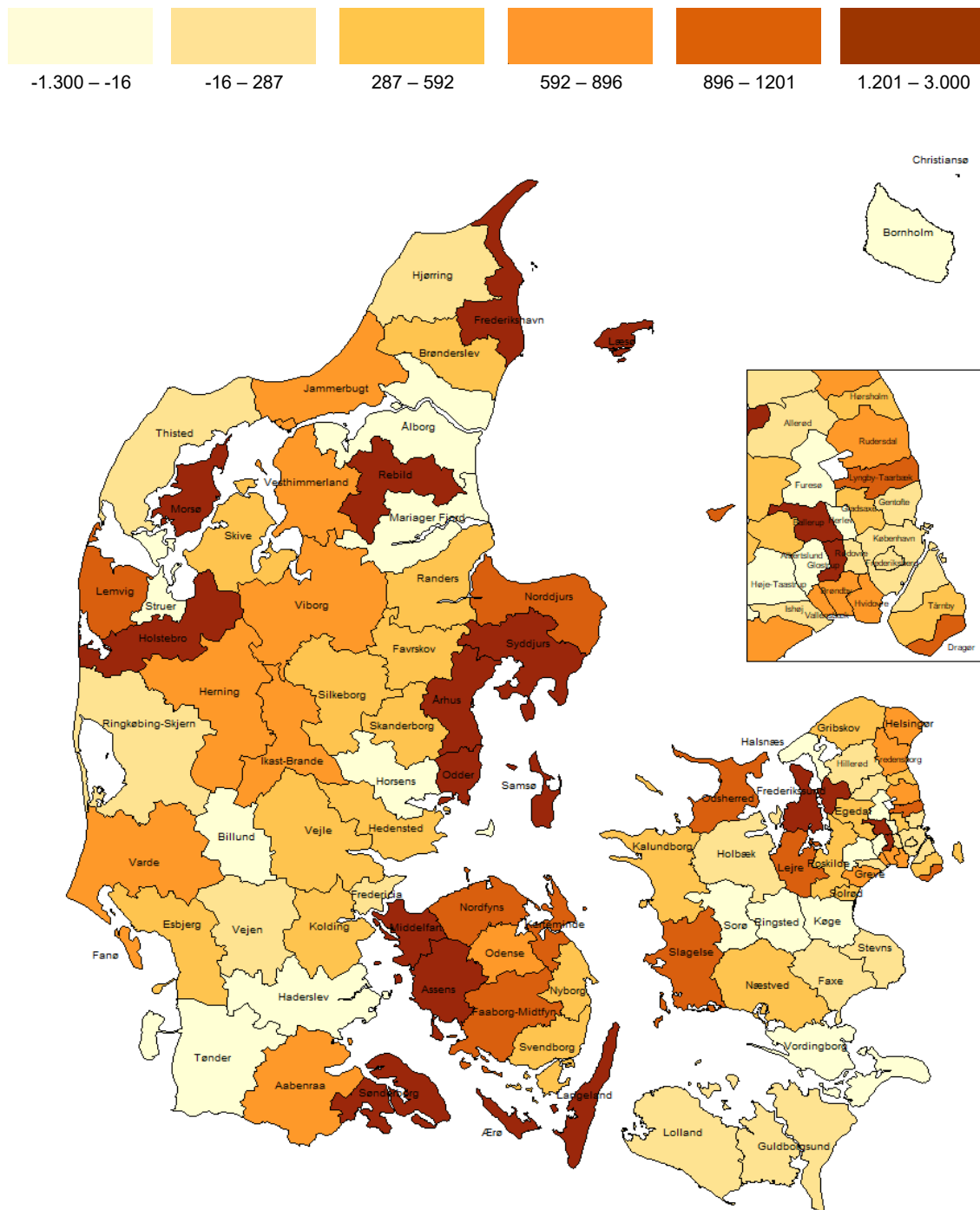
- Tabel 1.31 Ressourceforbruget på 19 udgiftsområder – regnskab 2029
- Tabel 1.32 Budgetoverskridelse på 19 udgiftsområder 2019
- Graf 4.16 Udvikling i serviceudgifter 2014-2020.

ECO Nøgletal leverer tabeller med nøgletal samt grafer med udviklinger på 19 forskellige udgiftsområder i den kommunale sektor. Hver kommune bliver sammenlignet med en gruppe af kommuner med tilsvarende rammebetingelser på det enkelte udgiftsområde.

Kontakt: Kurt Houlberg, professor i kommunaløkonomi, VIVE: tlf. 31 57 66 84, kuho@vive.dk eller Mathias Ruge, analytiker i VIVE, tlf. 33 48 08 16, maru@vive.dk.

I VIVEs kommunetal dykker vi med jævne mellemrum ned i udvalgte ECO Nøgletal. Du kan [tilmelde dig VIVEs nyhedsbrev på \[vive.dk\]\(http://vive.dk\)](#) og modtage kommende udgaver af VIVEs kommunetal.

Figur 4. Budgetoverskridelse for voksne med særlige behov, kroner pr. 18-64 årig, 2019

Kilde: ECO Nøgletal, <http://eco.vive.dk/landkort.asp>.